

Slovenian Business & Research Association

Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje, Bruselj

Občasna informacija članom 164 – 2023

23. oktober 2023

Zaključki posveta o sodobnih zdravstvenih politikah in odgovori Vlade RS

SBRA in Državni svet Republike Slovenije sta v Ljubljani organizirala Strateški posvet o sodobnih zdravstvenih politikah. Njegov glavni namen je bil opozoriti na nekatera strokovna in znanstveno podkrepljena dejstva s področja zdravstva, ob zavedanju, da je zdravstvena reforma ena najpomembnejših sprememb, kise dotika prav slehernega državljana. Posvet sta povezovala predsednik uprave SBRA doc. dr. Draško Veselinovič in Danijel Kastelic, državni svetnik, predsednik Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide. Nas zaključke posveta se je že odzvala Vlada RS.

Povzetek zaključkov posveta in odgovorov vlade

1. Udeleženci so se strinjali, da bi morala biti zdravstvena reforma zelo temeljita, da bi razrešila vse probleme v zdravstvu, ki so se nakopičili z leti, v veliki meri pa jih je razgalila pandemija covid-19.

Odgovor vlade:

Slovenski sistem zdravstvenega varstva temelji na evropskih vrednotah solidarnosti, enakopravnosti in pravičnosti, na podlagi katerih mora biti pacientom zagotovljeno dostopno in kakovostno zdravstveno varstvo. Obveznost države ohranjati in razvijati takšen zdravstveni sistem, ki bo v svoje jedro postavljala pacienta in bo pri tem tudi finančno vzdržan ter učinkovit. Na Ministrstvu za zdravje vedno v središču zdravstvenega sistema postavljajo pacienta in njegove potrebe. Prav tako so izboljšanje dostopnosti zdravstvenih storitev in stabilnemu zdravstvenemu sistemu namenjeni tudi prihodnji ukrepi. Vlada RS meni, da se je treba reforme zdravstvenega sistema lotiti po korakih in temeljito.

2. Čeprav se za zdravstvo v Sloveniji namenja vedno več denarja, se njegovi učinki slabšajo. Ob tem javnofinančna slika ni najboljša, saj javni dolg trenutno znaša cca 70 % slovenskega BDP. Po odhodkih za zdravstvo v razmerju do BDP je Slovenija v spodnjem delu lestvice razvitih držav, medtem ko je z vidika zdravja, glede na študije Mednarodne zdravstvene organizacije (WHO), na ravni manj oziroma srednje razvitih držav.

Odgovor vlade:

Izdatki za zdravstvo so se poviševali, in sicer je v obdobju 2013-2019 znašala odstotna rast v povprečju 2,6, vendar Slovenija kljub temu zaostaja za rastjo povprečja Evropske unije, ki znaša 3 %. Celotni izdatki za zdravstvo na prebivalca so leta 2019 po prvi oceni dosegli 8,3 % BDP oziroma 2.185 evrov v standardu kupne moči na prebivalca oziroma le 85 % povprečja EU, kar je enak zaostanek kot leta 2013.

V letu 2020 se bili izdatki za zdravstvo, povezani z obvladovanjem epidemije COVID-19, večinoma pokriti iz proračuna Republike Slovenije, ki je k tekočim izdatkom za zdravstvo v letu 2020 prispeval 580 milijonov evrov. V celotnih izdatkih za zdravstvo, ki so dosegli 4,7 milijarde evrov, se je delež proračunskih virov (skupaj državni in lokalni proračun) v letu 2020 povečal na kar 13,4 %, delež celotnih javnih izdatkov, ki so znašali 3,6 milijarde evrov, pa na 76,8 %.

Od leta 2002 se je pričakovano trajanje življenja ob rojstvu v Sloveniji vsako leto v povprečju podaljšalo za dobre tri mesece, v povprečju EU pa za dobra dva meseca. Glavni razlogi za to so predvsem izboljševanje socialnoekonomskih razmer za življenje, višja izobrazba, boljša zdravstvena oskrba in življenjski slog. Po tem letu se je izboljševanje vrednosti pričakovanega trajanja življenja upočasnilo predvsem zaradi počasnejšega zmanjševanja smrti zaradi bolezni obtočil, ki je bilo prej glavni dejavnik izboljšanja. Poleg tega so k upočasnjevanju prispevale močnejše sezone gripe, ki so prizadele predvsem starejše.

3. Slovenija je izrazito demografsko izpostavljena, saj je že prešla fazo starajoče se družbe in postala dolgoživa družba, katere značilnosti prinašajo dodatne izzive za zdravstvo (s stroškovnega in organizacijskega vidika) in družbo kot celoto.

Odgovor vlade:

Podaljševanje življenja in nova (spremenjena) razmerja med deleži mlade, srednje in starejše generacije bodo močno vplivali na posameznike, družine in družbo ter zahtevali spremembe na številnih področjih, zato bo v prihodnje treba zagotoviti več kadra in več sredstev za zadovoljitev zdravstvenih in socialnih potreb dolgožive družbe. Slovenija ima eno najhitreje starajočih se prebivalcev v EU. 453.708 oziroma več kot 20 % prebivalstva je starih 65 let ali več, od tega kar 57.136 85 let in več. Delež starejših, ki bodo potrebovali pomoč pri osnovnih in podpornih dnevni opravilih se bo v naslednjih 30 letih povečeval, po letu 2050 pa naj bi zaradi spremenjene demografske slike pričel upadati.

Slovenija intenzivno dela na promociji zdravja za podaljševanje aktivnih let zdravega življenja. Potrebno je prilagajanje mreže javne zdravstvene službe, da so zdravstvene storitve dostopne starejšim pacientom čim bližje njihovem domu, posodabljanje zdravstvenih zavodov, da bodo ti prijazni do starejših pacientov (klančine, držala, toaletni prostori..) in usposabljanje zadostnega števila zdravstvenih delavcev in sodelavcev, ki bodo nudili vso potrebno zdravstveno oskrbo vsem skupinam prebivalstva v Sloveniji, takrat ko jo potrebujejo in tam, ko jo potrebujejo, na domu, v lokalni skupnosti ali v instituciji.

4. Ocenjuje se, da je v Sloveniji sredstev za zdravstvo, glede na druge primerljive EU države, relativno dovolj, imamo pa še zelo veliko prostora za izboljšave na področju organizacije procesov in delovanja zdravstvenega sistema, njegove učinkovitosti. Slovenski zdravstveni sistem ima še veliko rezerv - tako pri organizaciji, vodenju, kot tudi v racionalnejšem in optimalnejšem trošenju denarja, namenjenega zdravstvu.

Odgovor vlade:

Na področju vodenja in upravljanja javnih zdravstvenih zavodov (JZZ) je vlada že sprejela nekatere rešitve.

5. Ob upoštevanju fiskalnega pravila in ob povišani ceni zadolževanja na eni strani ima Slovenija po drugi strani v Načrtu za okrevanje in odpornost (NOO) na razpolago precej sredstev, namenjenih zelenemu prehodu, digitalni preobrazbi ter zdravstvu in socialni varnosti. Na področju zdravstva se mora ta razvojna sredstva usmeriti v tehnologije, ki povečujejo dodano vrednost in izboljšujejo storilnost. Poudarek je treba dati predvsem inovacijam v zdravstvu, ki so posledično pomembne tudi za zagon inovacij v družbi na splošno.

Odgovor vlade:

Ministrstvo za zdravje je ob pripravi investicij, financiranih iz Mehanizma za okrevanje in odpornost, zasledovalo cilj razvoja in optimizacije zdravstvenega sistema, usmerjenega v razvoj digitalnih rešitev, zato največji del sredstev namenja digitalni preobrazbi zdravstva, in sicer kar 83 milijonov evrov (brez DDV). Poleg omenjenega vlaganja v digitalno preobrazbo zdravstva Ministrstvo za zdravje namenja sredstva za optimizacijo sistema, v smislu zagotavljanja čim krajšega časa prihoda nujne medicinske pomoči, usposabljanje kadra za učinkovito in kakovostno izvajanje zdravstvenih storitev, poleg tega pa bomo zgradili novo, nujno potrebno infekcijsko kliniko v Ljubljani, s katero bomo uspešneje zdravili nalezljive bolezni v Sloveniji.

6. Ocenjuje se, da so trenutno normativi za zdravnike postavljeni prenizko in ne dovolj premišljeno z vidika učinkovitosti zdravstvenega sistema.

Odgovor vlade:

Zahtevnost, obseg in količina opravljenih storitev v ambulantah družinske medicine se je v zadnjih desetih letih močno povečala. Na družinskega zdravnika se prenašajo številne storitve, ki so se prej izvajale na sekundarnem nivoju, obstaja vedno več sodobnih postopkov diagnostike in zdravljenja, populacija se stara, ipd. Vse to je podlaga za zmanjšanje glavarinskega količnika. Z večanjem glavarine se namreč slabša kvaliteta storitev.

7. Spodbuja se vsesplošno digitalizacijo, tudi v zdravstvu. Slednja je, poleg zelenega prehoda, opredeljena kot druga najpomembnejša evropska usmeritev, v slovenskem zdravstvu pa več kot nujna. Za pospešeno digitalizacijo so na voljo tudi različne oblike nepovratnih EU sredstev, s čimer se poudarjeno ukvarja so-organizator posveta Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje iz Bruslja, edina tovrstna neprofitna slovenska organizacija v Bruslju.

Odgovor vlade:

Vlada RS ceni podporo Državnega sveta pri uvajanju digitalizacije v zdravstvu. Da bi lahko bolje izkoristili sredstva, ki so na voljo, predlog Zakona o digitalizaciji zdravstva, ki je v obravnavi v Državnem zboru, predvideva centralno upravljanje informatike v zdravstvu in poenoten nadzor nad rešitvami, ki se v sistem uvajajo.

8. V zvezi s predlagano ukinitvijo dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja se izpostavlja vprašanje zmožnosti ohranitve enakega obsega zdravstvenih storitev v okviru košarice pravic, do katere imajo trenutno dostop zavarovanci v skladu z dosedanjim sistemom dvotirnega financiranja, tako iz obveznega kot iz dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Vprašanje je tudi, kakšne zavarovalne produkte bodo lahko po novem ponujale različne zavarovalnice na področju zdravstva, če bo prišlo do napovedanega prenosa prostovoljnega dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja v obvezno zdravstveno zavarovanje.

Odgovor vlade:

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju uvaja obvezni zdravstveni prispevek v višini 35 evrov za posamezni koledarski mesec ne glede na število dni zavarovanja v koledarskem mesecu. Vsekakor je ob izvedbi zdravstvene reforme poleg

sprememb pri virih financiranja potrebo izvesti tudi temeljit razmislek o obsegu 'košarice pravic', ki je zajeta v obvezno zdravstveno zavarovanje. Prav tako bi bilo treba izvesti mednarodno primerjavo obsega osnovne košarice pravic na eni in širok družbeni konsenz v zvezi s tem znotraj RS na drugi strani. Morebitno ožjenje pravice je namreč zelo občutljivo področje, kjer je treba vsako spremembo skrbno preučiti z vidika vpliva na zdravstveno sliko prebivalstva ter skrbeti, da se posamezni skupini ne zmanjša dostopnost do pravic, ki so pomembne za zdravje. Potencialno bi del pravic, ki ne bi bil vključen v obseg osnovne košarice pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, lahko predstavljal osnovo za morebitne tržne zavarovalne produkte.

9. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) na podlagi 30-letne tradicije delovanja predstavlja pomembnega deležnika v slovenskem zdravstvenem sistemu. Korektno opravlja vse tekoče izzive, žal pa nima pomembnega vpliva na odhodke, ki so mu v veliki meri eksterno določeni.

Odgovor vlade:

ZZZS je eden izmed ključnih deležnikov našega zdravstvenega sistema, zato mora biti njegova vloga primerno zakonsko urejena, organizacija, upravljanje in vodenje pa preurejeni skladno s časom, v katerem živimo. Po mnenju Vlade RS lahko ZZZS z nadzorstveno funkcijo, določanjem cen in rednim posodabljanjem obračunskih modelov bistveno vpliva na omejitev izdatkov za zdravstvo. Kot ključen deležnik v zdravstvenem sistemu opravlja tudi koordinativno vlogo pri pripravi vsakoletnega dogovora med partnerji.

10. Stroške v zdravstvu se lahko znižuje tudi na podlagi dobro razvite in organizirane preventive.

Odgovor vlade:

Preventivna dejavnost se je z delovanjem referenčnih ambulant in širitvijo mreže zdravstveno vzgojnih centrov v zdravstvenih domovih v zadnjih letih pomembno okrepila tudi na primarni ravni zdravstvenega varstva.

11. Upoštevati je treba tudi družboslovne vidike zdravstvene reforme, s poudarkom na kadrovski politiki na področju zdravstva, vključno s celovito skrbjo za zaposlene v zdravstvu, na katere se vse prepogosto pozablja tudi pri drugih reformah.

Odgovor vlade:

Upravljanje razpoložljivosti zdravstvenih delavcev in sodelavcev za delo v okviru mreže javne zdravstvene službe in javne mreže dolgotrajne oskrbe je neposredno odvisno od potreb prebivalcev in drugih v Sloveniji po zdravstvenih storitvah in storitvah dolgotrajne oskrbe.

12. Predlaga se razmislek o ustanovitvi šole javnega zdravja, ki bi po zgledih iz tujine služila kot jedro za specializacijo vseh kadrov v zdravstvu in prenosu znanja za hitrejši napredek v zdravstvu, lažje usklajevanje ciljev in boljše komunikacijo med posameznimi poklicnimi skupinami.

Odgovor vlade:

Šola javnega zdravja je, potem ko večletna prizadevanja, da bi jo ustanovila katera od univerz ali fakultet, niso obrodila sadov, ustanovil Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), ki je terciarna ustanova na področju javnega zdravja. V sodelovanju z Medicinsko fakulteto v Ljubljani že uspešno poteka dvosemsterski podiplomski študij Javno zdravje.

13. Predlaga se izvedba podrobne znanstvene analize učinkov sprejetih ukrepov v času COVID-19 in učinkov cepljenja proti COVID-19, pri čemer bi se z izsledki moralo seznaniti širšo javnost

Odgovor vlade:

Ministrstvo za zdravje je NIJZ že zaprosilo za tovrstno analizo, skladno z metodologijo Evropskega centra za nadzor nad boleznimi.

Koristne informacije:

- [Zaključki posveta](#)
- [Odgovori vlade](#)